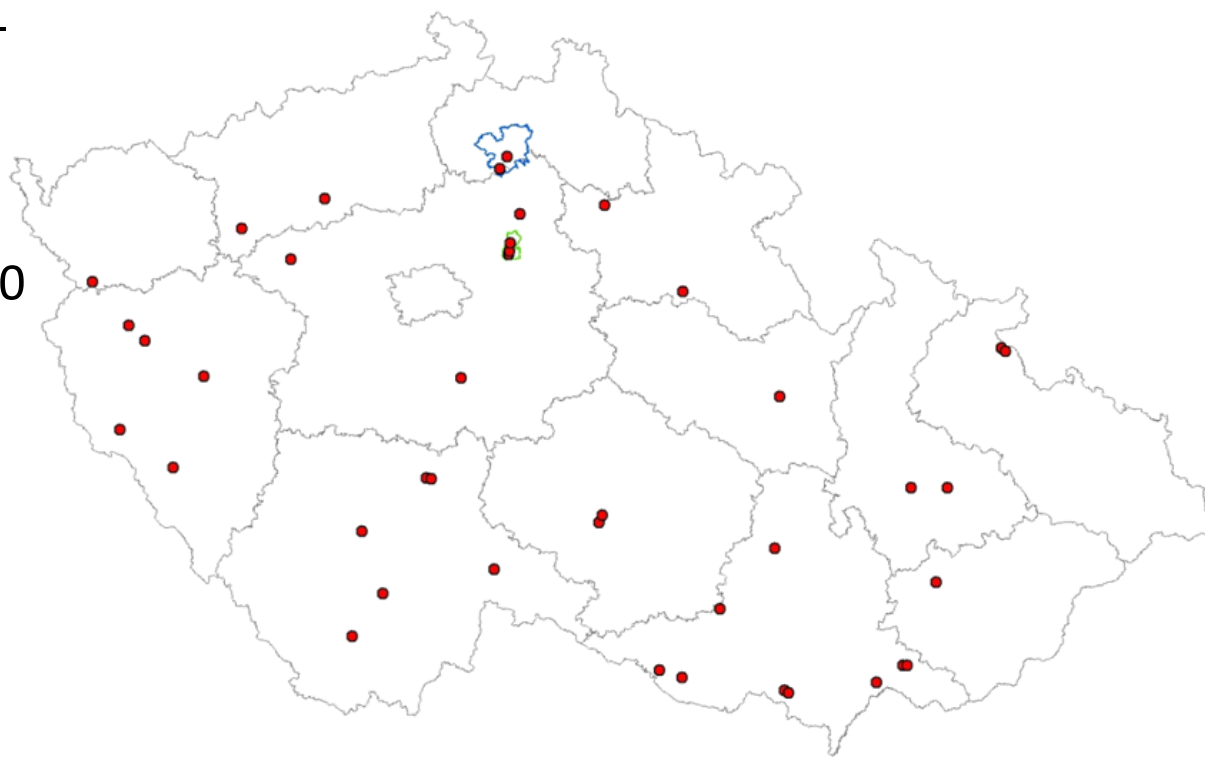

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

2008-2010 Projekt VaV

- Daphne ČR, Hutur o.s., Jihočeská univerzita
- 42 bezlesých ploch (20-350 ha) po celém území ČR
- Zkoumány 4 skupiny – cévnaté rostliny, rovnokřídlí, denní motýli, ptáci
- Na 11 územích detailnější průzkumy (další skupiny: pavouci, křísi, ploštice, blanokřídlí, mûry, brouci)

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

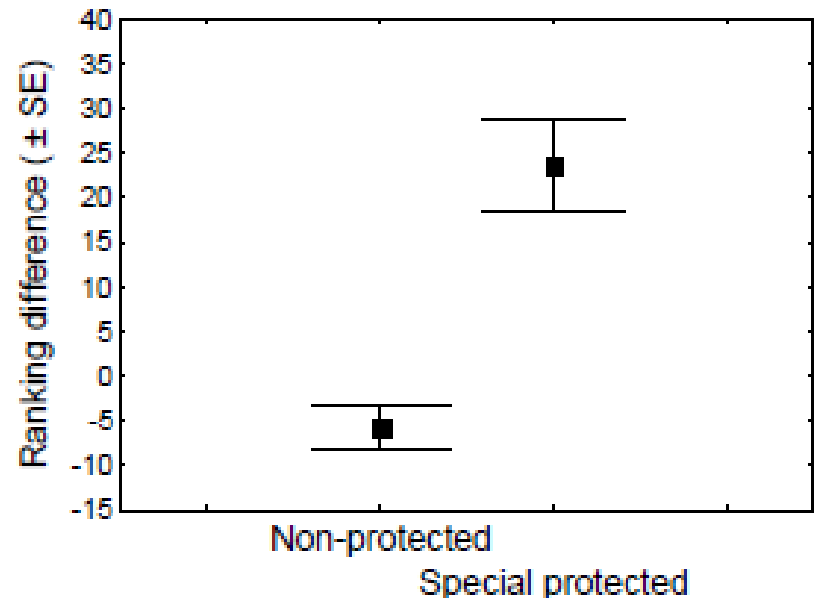
Hlavní výsledky

Ptáci

117 druhů (54 % fauny) – prům. 39.5 (9.34 SD), rozsah 18-63

39 ohrožených (27 % seznamu) - průměr 4.7 (2.29 SD), rozsah 1-11

- Ohrožené druhy početnější ve VVP než v běžné krajině
- druhy obnažených substrátů, trávníků a řídkých křovin

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

Ptáci

- Strnad luční – 7 % národní populace
- Pěnice vlašská – 5 % n. pop.
- Bramborníček černohlavý – 3 % n. pop.
- Skřivan lesní – 5 % n. pop.

Další druhy: bramborníček hnědý, ťuhák obecný, cvrčilka zelená, bělořit šedý, krutihlav obecný, dudek chocholatý, lelek lesní

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

Denní motýli (a vřetenušky)

120 druhů (73 % fauny) – prům. 48.6 (11.34 SD), rozsah 15-71

44 ohrožených (55 % seznamu) - prům. 3.68 (3.34 SD), max.13

- Modrásek hořcový Rebelův
(Jamolice, Milovice)
- Modrásek komonicový
(Ralsko-Vrchbělá)
- Modrásek černoskvrnný
(Ralsko-Vrchbělá)
- Hnědásek černýšový, h.
podunajský (Jamolice, Mašovice)
- Vřetenuška čtverotečná (Bzenec)

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

Rovnokřídlí

51 druhů (62 % fauny) – prům. 15.1 (3.95 SD),
rozsah 7-24

- Saranče písečná – jediná lokalita v ČR
- Kobyłka Boscova – těžiště čs. areálu ve VVP

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

Cévnaté rostliny

- 873 druhů (32 % recentní české flóry)
- 160 druhů v Červeném seznamu

Vysoké zastoupení ohrožených druhů

- Načeratický kopec – 48/215 (22,3 %)
- Bzenec – střelnice – 7/54 (13 %)
- Blšanský chlum – 10/118 (8 %)
- Bzenec – cvičiště – 26/115 (22,6 %)
- Jamolice – 23/130 (17,7 %)

Příklady:

Hrachor chlupatý, silenka lepkavá, čistec německý, hrachor trávolistý

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

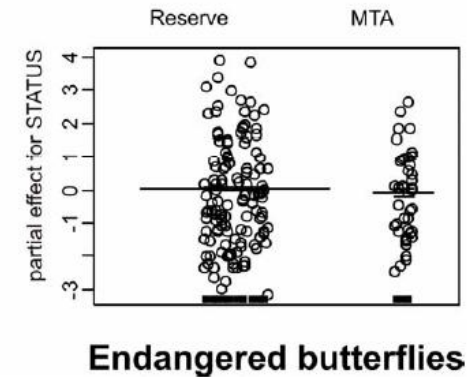
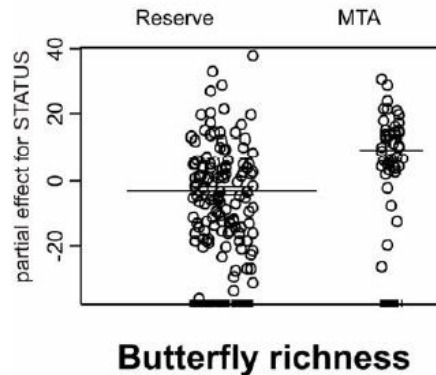
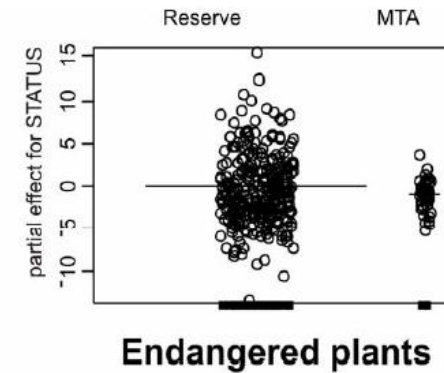
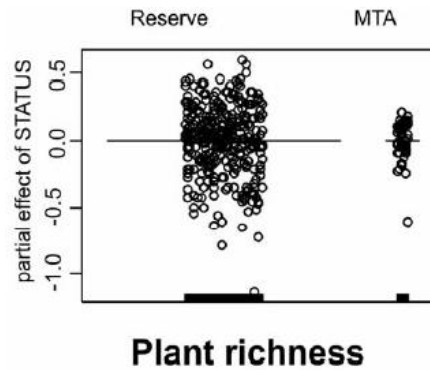
- Periodické tůně – listonoh letní, žábronožka letní

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

VVP x MZCHÚ

Biodiverzita opuštěných vojenských prostorů

Hlavní výsledky

VVP nejsou refugiem pro všechny druhy stejně

- Především taxony s nižší konkurenceschopností
- Stepní prvky, psamofilové, druhy s velkými nároky na strukturu biotopu (např. různé nároky vývojových stádií motýlů)
- V ČR ale jedny z nejohroženějších ekologických skupin
- Vodní a stromové druhy (především pralesní relikty) z principu znevýhodněny (ale velkoplošné VVP)

Jaké faktory ovlivňují biodiverzitu ve VVP?

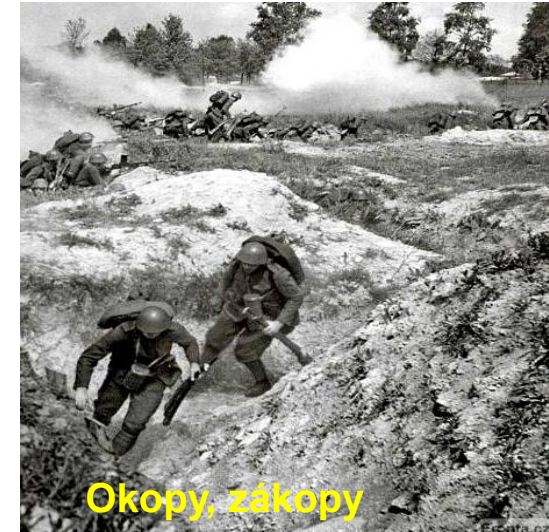
1) Zakládány většinou po II. sv. válce

2) Unikly intenzifikaci

Jaké faktory ovlivňují biodiverzitu ve VVP?

3) Vojenská činnost - časté disturbance s různou intenzitou v prostoru a čase

Jaké faktory ovlivňují biodiverzitu ve VVP?

**Výsledkem je heterogenní dynamická
mozaika biotopů**

hustých křovin a porostů stromů

zapojených trávníků

valů, kráterů a dalších typů nerovností terénu

středně zdisturbovaných ploch

řidkých křovin

řidkých trávníků

silně zdisturbovaných míst

periodických vodní ploch

ruđerátů

Jaké faktory ovlivňují biodiverzitu ve VVP?

- Výsledkem je heterogenní dynamická mozaika biotopů
- Zhušťuje krajinné měřítko na plochu desítek hektarů
- Ale: nejsou „čisté“ biotopy ale mix „lepších“ a ruderálních druhů rostlin

Jaké faktory ovlivňují biodiverzitu ve VVP?

- VVP nejsou všechny stejně významné – řada faktorů: nadm. výška, morfologie, okolí, délka, typ a intenzita vojenského využívání a další
- I „horší“ bývají ostrůvkem heterogenity v současné krajině

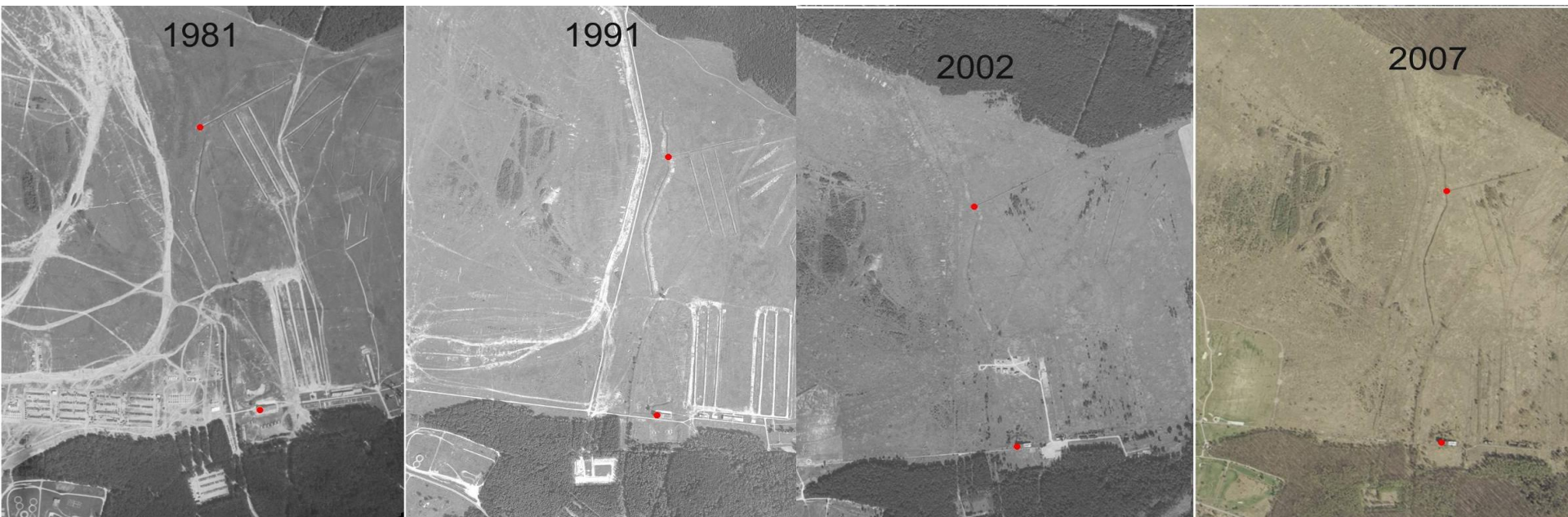
Čím jsou VVP ohrožené?

- Kompletní změnou využívání :
 - zalesnění
 - převedením na ornou půdu
 - zastavěním (brownfields)

Čím jsou VVP ohrožené?

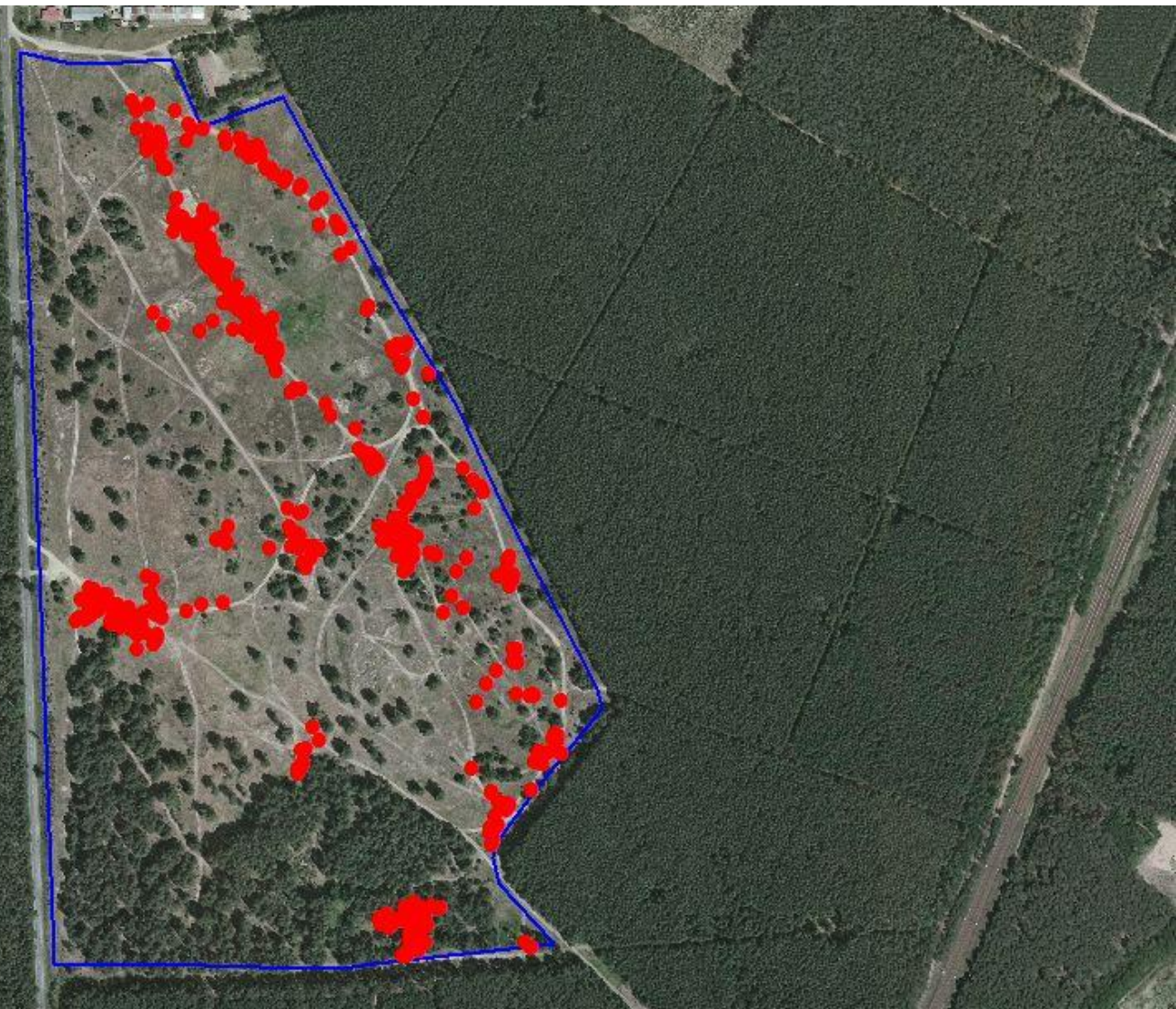
SUKCESÍ !!

Čím jsou VVP ohrožené?

Čím jsou VVP ohrožené?

Jak pečovat o VVP?

VVP jsou relativně velká území:

- klasický management drahý a škodlivý
- **Základem je heterogenní a kontinuální management s disturbancemi**
- využívat finančně nenákladná řešení
- pestrost v aplikovaných managementech
- území, kde si veřejnost může „dělat co chce“ – stejně jako vojáci

REŽIM NA LOKALITĚ

V tomto chráněném území můžete dělat vše, co není proti zákonu, proti pravidlům slušného chování a v rozporu s citem k životnímu prostředí. Pozorujte, poučte se, bavte se.

Motýlí step Pichce

Jak pečovat o VVP?

- Disturbance

Jak pečovat o VVP?

- Velcí býložravci

Jak pečovat o VVP?

- Pastva hospodářských zvířat

Jak pečovat o VVP?

Bývalý VVP Milovice-Mladá

Založen 1904

3 bezlesí

59 km²

EVL 1200 ha

- Velcí býložravci Milovice (Exmoorský pony, zubr, „pratur“)

Jak pečovat o VVP?

- Speciální management

Jak pečovat o VVP?

DISTURBANCE

Jak pečovat o VVP?

DISTURBANCE

Jak pečovat o VVP?

DISTURBANCE

Hradec Králové – Na Plachtě

56 ha

720 druhů vyšších rostlin,

69 druhů mechů,

107 druhů hub

2250 druhů živočichů

107 chráněno českou
legislativou

tůně, rybníky, písčiny,
vřesoviště, rašelinné louky,
lesní porosty a rozptýlené
skupiny křovin

velké množství ekotonových
přechodů

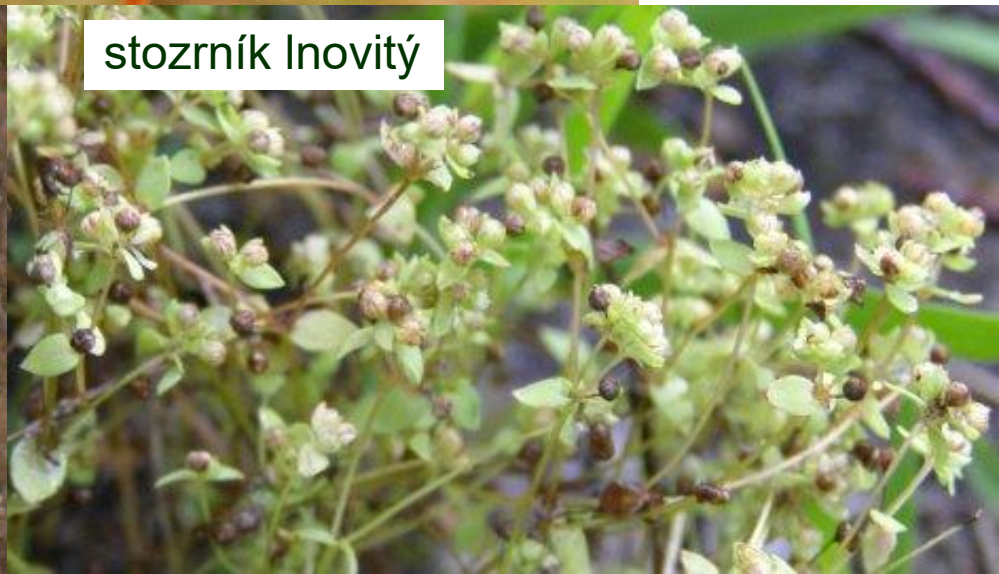

dlohoretka obecná

stozrník Inovitý

Dobřany

Jen 2 dny!
auta moto quad
www.offroadmanatp.cz

Hrachor trávolistý

bělolist žlutavý

bělolist rolní

O. Peksa

Shrnutí

- Vojenská činnost → heterogenní dynamická mozaika (mikro)stanovišť
- Základem jsou disturbance
- Největší riziko – sukcese
- Péče – snaha o napodobení vlivu vojáků – velké nároky na invenci správců, ale může být levné
- V první fázi asanace
- Kontinuální nikoli nárazový vstup energie do území
- Zavedení „klasického“ managementu nepřípustné
- Metodiky:
 - Čížek O., Marhoul P. & Pokorný J. (2010): Opuštěné vojenské prostory - jejich minulost, současnost a budoucnost. Metodická příručka pro aktivní ochranu druhové diverzity. MŽP ČR, 115 pp.
 - Sedláček O., Marhoul P. & Dušek J. (2015): Využití řízených požárů vochochranářském managementu se zvláštním zřetelem na jeho využití při managementu bezlesí navrhované CHKO Brdy. Msc. depon AOPK ČR, 122 pp.
 - Jirků M. & Dostál D. (2015): Alternativní management ekosystémů. Metodika zavedení chovu býložravých savců jako alternativního managementu vybraných lokalit. MŽP ČR, 207 pp.